

„Evropská unie očima pozorovatelů“

GUE/NGL

Kateřina Konečná

Jiří Maštálka

Jiří Studený

ilustrace: Michael Marčák

Bc. Kateřina KONEČNÁ

*Pozorovatelka PS PČR
v Evropském parlamentu
poslankyně PS PČR*

MUDr. Jiří MAŠTÁLKA

*Pozorovatel PS PČR
v Evropském parlamentu
poslanec PS PČR*

„Evropská unie očima pozorovatelů“

Kateřina Konečná

Jiří Maštálka

Jiří Studený

ilustrace: Michael Marčák

Úvod

Vážení čtenáři,

Evropská unie a Evropský parlament jsou rozporuplné subjekty, které mnozí kritizují – a oprávněně, a mnozí hájí – i jejich důvody jsou opodstatněné.

V každém případě chceme poděkovat za to, že jsme dostali možnost jako zástupci KSČM rok působit v rolích pozorovatelů a seznamovat se jak se stinnými, tak i světlými stránkami instituce, která se jmenuje Evropský parlament.

Publikace, kterou právě držíte v ruce, si neklade za cíl dopodrobna čtenáři přiblížit fungování Evropské unie. Na to by nestačil ani její rozsah. Šlo nám o to na jedné straně zdůraznit mechanismy rozhodování v tomto nadnárodním společenství, a na straně druhé, pomocí humoru, vyjádřit kritické připomínky.

Čtenáři Haló novin měli možnost se seznámit s našimi průběžnými podrobnými zprávami z našich cest na jednání Evropského parlamentu. Tato publikace je věnována zejména těm z Vás, kterým pošta Haló noviny nedoručuje.

V budovách ze skla a betonu, ve kterých sídlí Evropský parlament, a v mechanismech jeho jednání jsme se mohli rychle zorientovat s pomocí našich přátel a soudruhů ve frakci sjednocené evropské levice GUE/NGL.

I díky nim jsme pochopili to podstatné:

***chceme-li ovlivňovat naši budoucnost, chceme-li hájit české národní zájmy,
chceme-li Evropu práce a míru,
musíme být přítomni v evropských institucích.***

Vaši pozorovatelé Kateřina Konečná a Jiří Maštálka

1. Historie evropské integrace – od ekonomiky k politice

Po druhé světové válce stála Evropa před několika velkými výzvami. Jednak se potřebovala rychle ekonomicky vzpamatovat ze škod, které napáchala krutá válka. Jednak bylo třeba usmířit dva odvěké evropské rivaly Německo a Francii. Snaha o kontrolu německého těžkého průmyslu, klíčového odvětví pro budování armády, vyústila v roce 1951 ve vytvoření Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). Šest zakládajících států - Francie, Spolková republika Německo, Itálie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko – se dohodly, že vytvoří společný trh s uhlím a železem, který přispěje k jejich lepšímu a rovnoměrnějšímu ekonomickému vývoji. Spolupráce pod jednou střešou zároveň umožnila Francii a Německu, aby postupně zapoměly na dávná nepřátelství. ESUO tak položilo základy budoucí evropské integrace.

V polovině padesátých let ztroskotaly dva pokusy vedené Francií, které měly vytvořit ze Západní Evropy jeden politický celek. Zastánci evropské integrace proto prosadili myšlenku, že při sjednocování kontinentu je třeba jít nejdříve cestou ekonomické spolupráce. V roce 1957 šest zakladatelských zemí ESUO podepsalo takzvané Římské dohody, kterými vytvořily Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské společenství atomové energie (Euratom). Ve smlouvě o EHS se státy zavázaly odstranit překážky, které brzdí vzájemný obchod a vytvořit společný trh. S postupným naplňováním ekonomických cílů nabývala na významu i spolupráce v politické oblasti. Na konci sedmdesátých let se začali scházet prezidenti a premiéři členských států, aby hovořili o roli, kterou by měla tehdejší Evropská společenství hrát ve světě. V polovině osmdesátých let vznikl přijetím Jednotného evropského aktu zárodek budoucí společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Akt také prohloubil integraci o ochranu životního prostředí či podporu vědy a výzkumu a posílil roli Evropského parlamentu. Zefektivnil také proces rozhodování.

Výrazným impulsem k dalšímu prohloubení integrace v celé řadě dalších oblastí byl konec studené války. Maastrichtská smlouva o Evropské unii z roku 1992 ustavila vedle ekonomické integrace i mezivládní spolupráci v oblasti zahraniční politiky a spravedlnosti a vnitřních věcí. Zároveň rozhodla o vytvoření měnové unie se společnou měnou euro. V trendu posilování politické spolupráce v rámci Evropské unie pokračovaly i další dvě smlouvy z Amsterdamu a z Nice. Posledně jmenovaná navíc vytvořila podmínky pro největší rozšíření v historii EU o deset států střední a východní Evropy.

***S porušením českého zákona bychom si nedovolili vás obtěžovat, pane,
ale vy jste porušil nařízení Rady EU.***

2. Rada Evropské unie – hlas členských států v politice EU

Rada Evropské unie, dříve známá pod názvem Rada ministrů, je orgánem, do jehož práce se přímo promítají národní zájmy jednotlivých členských států. Radu tvoří ministři vlád členských zemí, do jejichž kompetence spadají projednávané otázky. Rada se schází v různých složeních – ministři zahraničních věcí, ministři zemědělství, ministři financí, dopravy, průmyslu či životního prostředí. Kromě pravidelných zasedání jednotlivých formací Rady se ministři scházejí také na neformálních schůzkách, na nichž si vytvářejí půdu pro budoucí formální jednání.

V čele Rady se střídají jednotlivé členské státy v půlročních intervalech. Předsedající země připravuje a řídí všechna zasedání, vypracovává přijatelné návrhy kompromisů a hledá řešení problémů, které musí Rada řešit.

Práci Rady připravuje Výbor stálých zástupců (COREPER), který tvoří velvyslanci a diplomaté členských zemí při Evropské unii. Ne nadarmo se říká, že právě tento výbor je nejmocnějším orgánem EU, neboť jeho rukama prochází všechny návrhy rozhodnutí, které Rada přijímá.

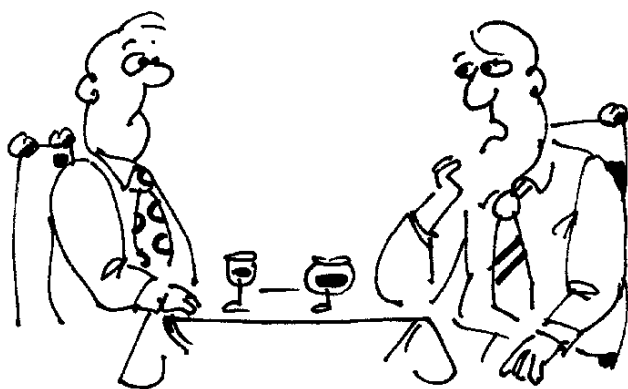
Rada EU schvaluje na návrh Evropské komise, a to buď sama nebo ve spolupráci s Evropským parlamentem, zákony Evropské unie. Ty mohou mít čtyři podoby. „Nařízení“ po schválení a vyhlášení bezprostředně platí pro všechny členské státy. „Směrnice“ vytyčují cíl, kterého je třeba v dané oblasti dosáhnout. Je ovšem jen na členských státech, jak tento cíl převedou do svého právního řádu. „Rozhodnutí“ jsou závazná pro ty členské státy či právnické a fyzické osoby, kterým jsou určena. „Doporučení a stanoviska“ vyzývají konkrétní subjekty k určitým akcím, ale nejsou závazná.

Ministři o zákonech EU rozhodují buď kvalifikovanou většinou, která se vypočítává na základě hlasů přidělených jednotlivým zemím, nebo jednomyslně. Oblasti, v nichž lze použít hlasování kvalifikovanou většinou, určují zakládající smlouvy EU. Tento způsob hlasování se uplatňuje především v oblasti tzv. prvního pilíře (ekonomické části evropské integrace), do nějž patří například zemědělství, rybolov, vnitřní trh, životní prostředí či doprava. V ostatních případech, třeba ve společné zahraniční a bezpečnostní politice či v otázkách justice a vnitřních věcí, musí Rada rozhodnout jednomyslně. S rostoucím počtem členů EU se zvětšuje i počet oblastí, ve kterých se hlasuje kvalifikovanou většinou. Ve velké většině případů se však Rada snaží dosáhnout co nejširší shody a jen velmi zřídka přichází na řadu boj o každý hlas, po kterém je možné říci, že jedna skupina členských zemí přehlasovala a porazila skupinu jinou.

A DO VSTUPU DO ÚNIE
BUDE O NAŠ ROZHODOVAT
BRUSEL!

JA' MYSLÍM, ŽE JE
NEJVYŠŠÍ ČAS...

**Počet hlasů členských zemí v Radě EU
a křesel v Evropském parlamentu**

Členský stát	POČET HLASŮ ČLENSKÝCH ZEMÍ V RADĚ EVROPSKÉ UNIE	KŘESLA V EVROPSKÉM PARLAMENTU
Česká republika	12	24
Slovensko	7	14
Německo	29	99
Velká Británie	29	78
Francie	29	78
Itálie	29	78
Španělsko	27	54
Nizozemsko	13	27
Řecko	12	24
Belgie	12	24
Portugalsko	12	24
Švédsko	10	19
Rakousko	10	18
Dánsko	7	14
Finsko	7	14
Irsko	7	13
Lucembursko	4	6
Polsko	27	54
Maďarsko	12	24
Litva	7	13
Lotyšsko	4	9
Slovinsko	4	7
Estonsko	4	6
Kypr	4	6
Malta	3	5
Celkem	321	732
Kvalifikovaná většina v Radě EU	232 hlasů z 321	–

Zapomněl jsem si ponožky, drahá a ten seznam národních zájmů.

3. Evropská komise – evropská vláda

Evropská komise je orgánem Evropské unie, která má v popisu práce dbát na zájmy EU jako celku a zastupuje Unii v jednáních se třetími zeměmi a některými mezinárodními organizacemi. Před rozšířením o země střední a východní Evropy ji tvořilo dvacet komisařů. Od podzimu 2004, kdy se ujme funkce nová Komise, v níž už budou plnohodnotně zastoupeny i nové členské země, se počet komisařů rozšíří na 25. Každá členská země bude mít jednoho komisaře. Tomu ovšem nepřísluší hájit zájmy svého státu. Naopak, členové Komise jsou povinni být zcela nezávislí na svých vládách a musí jednat pouze ve prospěch Evropské unie.

Předsedu Komise, který sbor komisařů vede, jmenuje Evropská rada. Vybranou osobu ovšem musí předtím schválit Evropský parlament. Předseda Komise ve spolupráci s členskými státy vybere jednotlivé komisaře. Komise jako celek poté předstoupí před poslance Evropského parlamentu a požádá je o vyslovení důvěry. Teprve po schválení parlamentem se Komise ujímá funkce. Volební období Komise trvá pět let. Parlament může Komisi vyslovit nedůvěru. Tuto proceduru však zatím nikdy neuplatnil. V roce 1999, kdy se k ní schylovalo, Komise pod vedením Jacquese Santera rezignovala sama.

Komise hraje v Evropské unii tři role. Bývá označována za „motor integrace“, neboť je jediným orgánem EU, který může předkládat návrhy unijních zákonů. Tuto výjimečnost ztrácí pouze v oblastech společné zahraniční a bezpečnostní politiky, justice a vnitřních věcí. Komise také vystupuje jako „strážkyně smluv“. Uvádí unijní právo do praxe a dohlíží na jeho dodržování. Poruší-li některý členský stát závazky plynoucí ze Smlouvy o EU, Komise proti němu zakročí. Může ho i zažalovat u Evropského soudního dvora. Za určitých okolností může Komise postihovat za porušení práva EU také jednotlivce, firmy a organizace. V neposlední řadě lze Komisi označit za jakousi „vládu Evropské unie“. Může vydávat prováděcí předpisy k evropským zákonům, prosazuje pravidla na ochranu hospodářské soutěže či hospodaří s rozpočtem EU.

Činnost Evropské komise zajišťuje více než dvacet tisíc zaměstnanců. Organizačně je Komise rozdělena do 24 generálních ředitelství a asi patnácti dalších specializovaných služeb. V čele každého generálního ředitelství stojí generální ředitel, který je podřízený příslušnému komisaři. Ten je za práci daného generálního ředitelství politicky odpovědný.

Pro ty méně chápvavé členy EU teď povím jednu starou pohádku.

4. Evropský parlament – hlas lidu ve sjednocené Evropě

Evropský parlament volí v přímých volbách občané členských států Evropské unie. Jestliže Rada EU zastupuje v mozaice unijních orgánů členské státy a Komise střeží zájmy celé EU, Evropský parlament je zástupcem občanů. Ti se mohou na poslance obracet formou petic a žádat nápravu případných křivd v záležitostech, které spadají do působnosti Evropské unie.

Kritici politického systému Evropské unie ovšem tvrdí, že hovořit o parlamentu jako o hlasu lidu Evropské unie není možné. Jednak podle nich neexistuje jeden evropský lid. A jednak samotná opakovaně nízká volební účast ve volbách do Evropského parlamentu zpochybňuje předpoklad, že evropští občané promlouvají prostřednictvím parlamentu do rozhodování v EU.

Volby do Evropského parlamentu se konají v pětiletých intervalech. Počet poslanců, který připadá na jednotlivé členské státy, je odvozen od počtu obyvatel jednotlivých zemí. Českou republiku zastupuje 24 poslanců. V parlamentu jsou zastoupeny všechny hlavní proudy evropské politiky reprezentované více než stovkou politických stran. Tyto strany jsou v Evropském parlamentu organizovány v tzv. frakcích, kterých bylo v minulém volebním období osm. Tyto frakce sdružují poslance podobného politického zaměření z různých členských zemí. Vytvářet parlamentní skupiny podle národní příslušnosti není možné. To má posilovat nadnárodní evropský charakter této instituce.

Evropský parlament sice má podobné funkce jako národní zákonodárné sbory, ale zejména při přijímání evropských zákonů je jeho role omezená. V některých oblastech sice musí být připravovaná opatření s poslanci konzultována, v jiných mohou členové parlamentu znění navrhovaného textu změnit, ale nemohou navrhovaný zákon zcela zamítnout. Toto právo mají jen v přesně vymezených oblastech, například u volného pohybu pracovních sil, ochrany spotřebitele, vzdělání, kultury či zdravotnictví. Za určitých okolností mohou poslanci návrhy v těchto oblastech zablokovat.

Evropský parlament každoročně schvaluje rozpočet Evropské unie a kontroluje Evropskou komisi, jak se svěřenými prostředky nakládá. Poslanci rovněž každý rok schvalují závěrečný účet hospodaření s unijním rozpočtem. Mohou Komisi vytknout nedostatky ve spravování rozpočtových prostředků a navrhnout opatření, která mají hospodaření zlepšit. Komise je však nemusí uposlechnout.

Parlament má hlavní slovo při jmenování Evropské komise. Schvaluje osobu jejího předsedy a vyjadřuje důvěru nové Komisi jako celku. Stejně tak může sboru evropských komisařů vyslovit nedůvěru. V průběhu funkčního období mohou poslanci klást otázky nejen jednotlivým komisařům, ale také ministrům národních vlád. Kontrolují tak práci Evropské komise a získávají informace o práci Rady EU.

V této věci si nemůžeme dovolit problémy, pane, takže by o ní neměl rozhodovat orgán příliš reprezentativní.

5. Evropská rada – setkání hlav států a vlád členských států

Evropská rada, neboli summit prezidentů a premiérů členských států Evropské unie, není v právním slova smyslu orgánem Evropské unie. Pravidelné schůzky šéfů států a vlád byly právně uznány až v roce 1985 a oficiálně se jako instituce objevily až ve Smlouvě o Evropské unii z roku 1993.

Evropská rada se schází minimálně dvakrát do roka, vždy na závěr půlročního předsednictví v EU, které vykonává vždy jedna členská země. Od roku 2000 se prezidenti a premiéři scházejí i na pravidelném jarním summitu, který se má zabývat otázkami spojenými s ekonomickými reformami, jež si Evropská unie právě v roce 2000 naordinovala.

Hlavní úlohou Evropské rady je poskytovat impulsy pro další rozvoj evropské integrace. Prezidenti a premiéři stanovují strategie a politické cíle, podle nichž se má Unie v daných oblastech vyvíjet. Na základě jejich dohody byly spuštěny projekty vnitřního trhu či společné měny. Na jarním summitu v roce 2004 Evropská rada například stanovila podrobný harmonogram plnění protiteroristických opatření, které Unie přijala už v září 2001, ale neplnila je. Toto usnesení bylo signálem jednak národním vládám a parlamentům, aby na národní úrovni realizovaly to, na čem se státy v rámci EU dohodly. A jednak orgánům EU, aby dále pokračovaly v prohlubování protiteroristické spolupráce na nadnárodní úrovni.

Silnou roli hraje Evropská rada ve vytváření Společné zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie. Schvaluje společné zahraničněpolitické strategie, které vymezují základní zásady vztahů EU s jinými státy. V současnosti má Evropská unie například společnou strategii vůči zemím Středomoří, vůči Rusku či Ukrajině. Evropské radě přísluší rovněž rozhodování v oblasti posilování vojenské spolupráce členských zemí v rámci Evropské obranné a bezpečnostní politiky.

Prezidenti a premiéři působí jako svého druhu poslední arbitři, kteří řeší spory mezi členskými státy v případech, že je v Radě EU zablokováno přijetí některého evropského zákona. Summit se v těchto případech snaží najít kompromis přijatelný pro všechny členské země. Ministři v Radě EU pak návrh projednají znovu, v duchu rozhodnutí přijatého Evropskou radou.

Politické vedení Evropské rady se projevilo i při posledním rozšíření EU. V roce 1993 stanovila kritéria, která musí zájemci o členství v EU splnit. V roce 1997 na jejich základě vybrala země, se kterými Unie zahájila jednání o přistoupení a které do EU 1. května 2004 vstoupily.

Bojím se toho soudu, pane, oni se totiž nebojí rozhodovat.

6. Evropský soudní dvůr EU není Evropský soud pro lidská práva

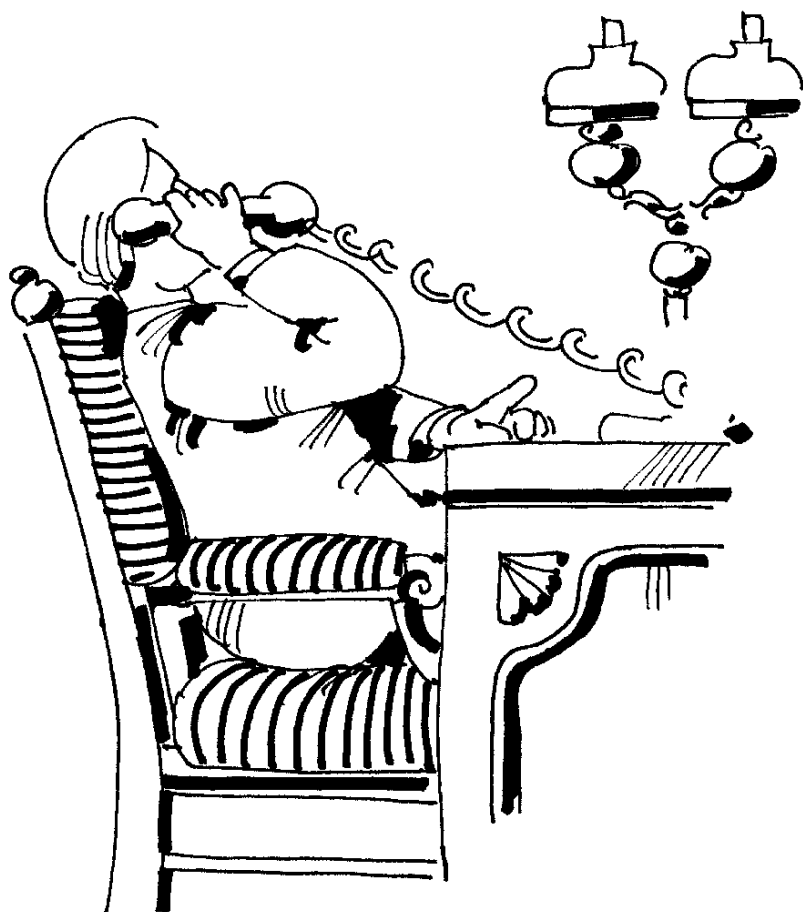
Evropský soudní dvůr zajišťuje soudní záruky za dodržování evropského práva. Je rovněž orgánem, který se zabývá výkladem zakladatelských smluv Evropské unie. Jeho interpretace je závazná pro všechny soudy v členských zemích. Soudní dvůr však neřeší spory spojené s porušováním lidských práv nebo žaloby, v nichž si občané členských zemí stěžují na nemožnost domoci se svých práv před národními soudy. Těmito úkoly je pověřen Evropský soud pro lidská práva, který sídlí ve Štrasburku. Tento soud však nepatří do soustavy orgánů Evropské unie, ale Rady Evropy – samostatné mezinárodní organizace, která se mimo jiné specializuje na ochranu lidských práv.

Evropský soudní dvůr byl jedinou soudní institucí EU až do 1. září 1989. Jeho přetíženost četnými žalobami vedl Radu ministrů k tomu, že zřídila Evropský soud první instance. Jeho úkolem je řešit spory mezi Uníí a jednotlivci či firmami. Evropský soudní dvůr se tak mohl věnovat původnímu poslání – poskytovat jednotný výklad evropského práva.

Soudní dvůr může řešit v podstatě dva druhy případů. Jde o přímé žaloby a řízení o předběžné otázce. Přímé žaloby soudu předkládají Evropská komise, další instituce EU či členské státy. Komise tak například může podat žalobu na členský stát, který neplní povinnosti obsažené v evropských zákonech. Soudní dvůr projednává rovněž odvolání proti výrokům Soudu první instance. O řízení o předběžné otázce mohou Soudní dvůr požádat soudy z členských států, pokud k vynesení rozsudku potřebují rozhodnutí v otázce týkající se evropského práva. Národní soudy jsou rozhodnutím Soudního dvora vázány. K Evropskému soudnímu dvoru se však nelze proti rozhodnutí národních soudů odvolat.

Evropský soudní dvůr tvoří pětadvacet soudců – po jednom z každé členské země. Na mateřské zemi jsou však nezávislí. Předpokladem pro jejich jmenování je buď předchozí vykonávání nejvyšších soudních funkcí v domovských státech nebo postavení uznávaných právníků. Soudnímu dvoru pomáhá sbor takzvaných generálních advokátů. Těch je osm a poskytují nezávislá a nestranná stanoviska k projednávaným případům.

V poslední době se Soudní dvůr zapsal do širšího povědomí verdikty, kterými poprvé v historii prohlásil za neplatná některá rozhodnutí Evropské komise o zákazu fúzí podniků. Tyto rozsudky otevřely cestu poškozeným firmám k tomu, aby Komisi zažalovaly o náhradu škody. Sama Komise na pro ni nepříznivé verdikty reagovala reformou úřadů, které se zabývají posuzováním firemních fúzí.

***No dobrá, tak na rovnosti netrvejte, ale musí tam být, že se budeme moci
vždycky vykecat!***

7. Evropská ústava – EU v kostce

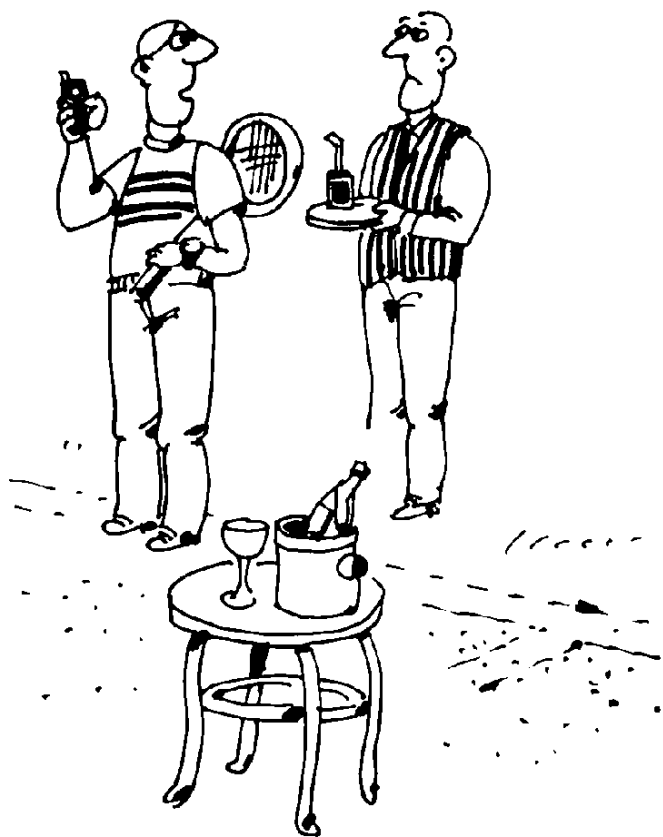
V 90. letech minulého století se roztrhl pytel s přijímáním dalších a dalších doplňků ke smlouvám, které zakládají Evropskou unii. Původně relativně jednoduchý systém smluv se stal složitý a pro běžného občana nesrozumitelný. Na přelomu století bylo navíc rozhodnuto, že se Evropská unie rozšíří tak jako nikdy v historii – o deset nových států. Hrozilo reálné nebezpečí, že takto velká Unie nebude efektivně fungovat. Na konci roku 2001 proto prezidentí a premiéry členských zemí rozhodli, že je třeba systém smluv zjednodušit a zpřehlednit a zároveň vymyslet takové změny v unijních institucích, které zabrání, aby Unie v počtu pětadvaceti a více členů nezůstala zablokovaným a neakceschopným kolosem.

Tyto úkoly měl vyřešit Konvent o budoucnosti EU, a to sepsáním první evropské ústavy. V létě 2003 vzešel z jeho pera návrh, který skutečně zpřehlednil a zjednodušil stávající zakládající smlouvy. Ústava na dvou stech stranách říká, co a jak Evropská unie dělá, co patří do pravomocí jejích orgánů a které činnosti zůstávají v kompetenci národních států. Konvent do návrhu ústavy zahrnul také Chartu základních práv občanů Evropské unie. Ve snaze zjednodušit přijímání evropských zákonů ústava ruší v mnoha oblastech právo členské země zablokovat přijetí návrhu, který mu nevyhovuje, zejména pokud jde o spolupráci při potírání zločinu. Právo veta zůstává členským státům v zahraniční politice, v otázce přímých daní či koordinace hospodářských politik.

Největší rozruch ovšem vzbudil návrh Konventu na reformu unijních institucí. Změnil se způsob výpočtu kvalifikované většiny pro přijímání evropských zákonů. Podle ústavy by měly evropské předpisy platit, když se pro ně vysloví nadpoloviční většina členských zemí, v nichž žijí alespoň dvě třetiny obyvatel Evropské unie. Názory na tuto úpravu hlasování se liší. Zastánci návrhu Konventu tvrdí, že takové hlasování zabrání velkým státům, aby diktovaly své představy menším zemím. Budou je totiž potřebovat při hlasování získat na svou stranu. Odpůrci nové hlasovací formule naopak tvrdí, že neúměrně posiluje velké státy na úkor malých zemí. Velké státy totiž budou mít sílu zablokovat jakýkoli návrh ostatních. Pravdu přitom mají oba tábory.

Cílem ústavy je rovněž umožnit Evropské unii, aby se více zapojovala do řešení mezinárodních problémů. Politicky by jí v tom měla pomoci funkce unijního ministra zahraničních věcí a prezidenta Evropské rady, které ústava vytváří.

Na znění evropské ústavy se musí nejdříve shodnout šéfové států a vlád členských zemí. Poté ji musí schválit národní parlamenty nebo občané v referendech. Ústava vstoupí v platnost, teprve až úspěšně projde schválením ve všech pětadvaceti členských zemích.

Bohaté země nechtějí platit na nás chudé, co si počne náš ubohý lid?

8. Rozpočet Evropské unie

K provádění činností a politiky, které členské státy svěřily Evropské unii, je třeba nemalé množství peněz. Roční rozpočet EU přesahuje sto miliard eur (to je asi 3 000 miliard korun, neboli jedenapůlnásobek českého ročního hrubého domácího produktu), přičemž jeho výše rok od roku roste. Nesmí ovšem překročit částku, která odpovídá 1,24 procentům hrubého domácího produktu vytvořeného v celé Unii.

Téměř osmdesát procent rozpočtu je věnováno na podporu zemědělství a na rozvoj slabých regionů. V příštích letech se počítá s tím, že podíl, který dostanou unijní farmáři, bude klesat. Výdaje na pomoc regionům by měly v procentuálním vyjádření zůstat přibližně stejné. Ze zbylé části rozpočtu hradí Evropská komise výdaje spojené se společnou zahraniční politikou či se spoluprací při potírání zločinnosti a zajišťování bezpečnosti. Šest procent rozpočtu spolknou unijní úřednictvo.

Všechny tyto výdaje hradí Unie ze čtyř zdrojů rozpočtových příjmů. Největší část (přes sedmdesát procent) do unijního rozpočtu dodávají členské státy. Jejich příspěvky se vypočítávají jako podíl z národních hrubých domácích produktů. Česká republika bude přispívat v prvních letech po vstupu přibližně dvaceti miliardami korun ročně (počítáno v cenách roku 1999). Čtrnáct procent rozpočtu pochází z daně z přidané hodnoty, vybrané na území členských států. Zhruba deset procent rozpočtu tvoří vybraná cla za dovoz zboží z nečlenských zemí. Posledním zdrojem jsou cla ze zemědělských výrobků dovezených do EU.

Unijní rozpočet je sestavován ve dvou fázích. Nejdříve Rada Evropské unie ve spolupráci s Evropským parlamentem a na návrh Evropské komise schválí víceletou finanční perspektivu. V ní jsou vymezeny částky, které může Komise v jednotlivých letech v jednotlivých oblastech utratit. Podrobný rozpis výdajů na jednotlivé politiky se pak vytváří pro každý rok zvlášť.

V souvislosti s přípravou finanční perspektivy pro rozšířenou Unii na roky 2007 až 2013 se objevila nechuť některých členských zemí nést většinu nákladů rozšíření. Skupina zemí, které do společného rozpočtu platí více, než z něj dostávají, mezi něž patří Německo, Velká Británie, Francie či Nizozemsko, chtějí omezit celkovou sumu výdajů určenou pro pětadvacetičlennou EU. Podle jejich představ, by celkové výdaje pro rozšířenou Unii měly zůstat přibližně stejné jako pro EU v počtu patnácti členů. Splnění tohoto požadavku by si ovšem vyžádalo výrazné škrty ve všech rozpočtových kapitolách. Snížily by se podpory zemědělcům i chudým regionům, a to jak ve starých, tak v nových členských zemích.

A když bylo třeba, tak jsme v tom Bruselu pořádně bouchli do stolu...

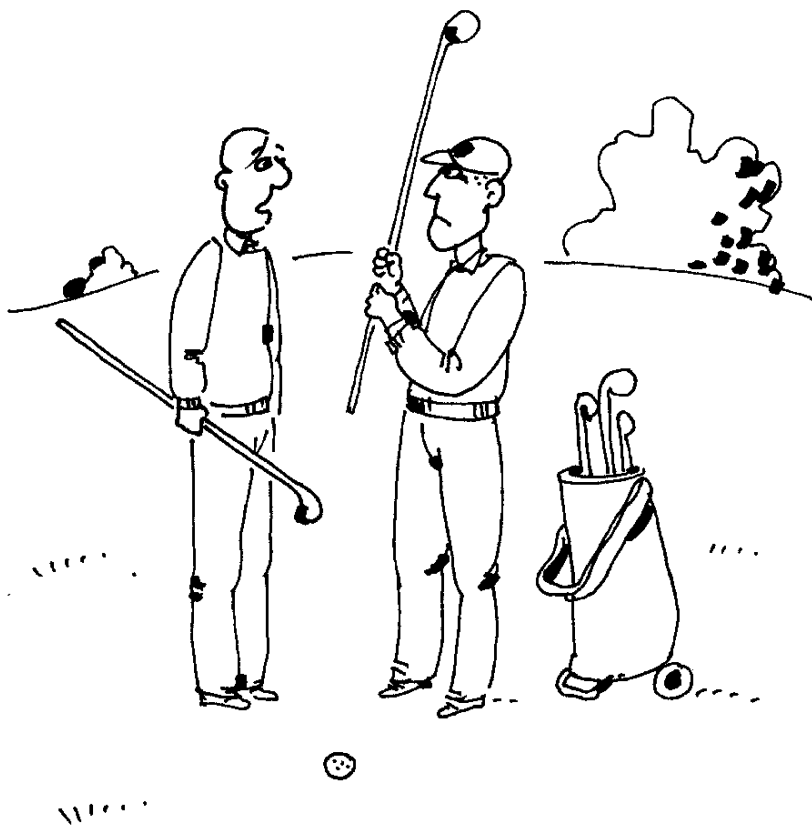
9. Česká republika – příprava nováčka

Česká republika podala přihlášku do Evropské unie v roce 1996. O dva roky později zahájila jednání o vstupu. V průběhu pěti let dokázala splnit velkou většinu úkolů, které se vstupem do EU souvisí. Nepodařilo se splnit požadavky kladené na konkurenceschopnost ekonomiky. Proto bylo třeba v některých oblastech zmírnit dopady, které by okamžité uplatňování unijních předpisů mělo na české firmy a občany.

Objevily se i oblasti, v nichž by Česko nedokázalo do vstupu splnit vše, co od něj Evropská unie očekávala. Proto si Česká republika vyjednala několik přechodných období, které poslouží jako určitý polštář, který umožní si na členství zvyknout. Obyvatelé starých členských zemí tak budou mít například zakázáno kupovat v Česku lesy a zemědělskou půdu pro jinou než zemědělskou činnost. V daňové oblasti bude moci Česko až do konce roku 2007 vybírat ze stavebních prací souvisejících s bydlením sníženou sazbu daně z přidané hodnoty. O rok méně má na to, aby zvýšilo spotřební daň z tabákových výrobků a cigaret na úroveň, kterou stanovují evropské předpisy.

Česká vláda nicméně musela akceptovat také dvě omezení, která si prosadily staré členské státy - až sedmiletý zákaz volného pohybu pracovníků z nových členských zemí na pracovních trzích staré patnáctky a omezení pro české dopravní firmy, které nebudou smět až pět let nabízet své služby v některých starých členských státech. Čeští zaměstnanci budou moci s určitým omezením volně pracovat pouze ve Velké Británii a Irsku. Situaci českých dopravců může zlepšit česká vláda, pokud se s jednotlivými starými členskými zeměmi dohodne, že omezení nabídky dopravních služeb se nebude na české dopravní firmy v těchto státech vztahovat. Evropská unie při předvstupních jednáních rovněž prosadila, že zemědělci v nových členských státech nebudou ihned po vstupu pobírat přímé zemědělské dotace ve stejné výši jako jejich kolegové ve starých členských zemích. Na plnou výši si budou muset počkat až do roku 2013. Přesto budou v podobě dotací dostávat mnohem více peněz, než na kolik byli zvyklí před vstupem do EU. Navíc jim český stát bude moci k platbám z EU přidat ještě část dotací z vlastního rozpočtu.

Kromě všech výhod, které mohou české firmy a občané po vstupu do Unie využívat, by na členství v EU neměla trahovat ani Česká republika jako celek. Ve finančním vyjádření získá Česko ze společného rozpočtu Evropské unie v prvních třech letech o dvacet čtyři miliard korun více, než kolik do něj odvede (počítáno v cenách z roku 1999).

Všude podnikat nemůžeme, šéfe, na Sicílii by nás zřejmě zastřelili.

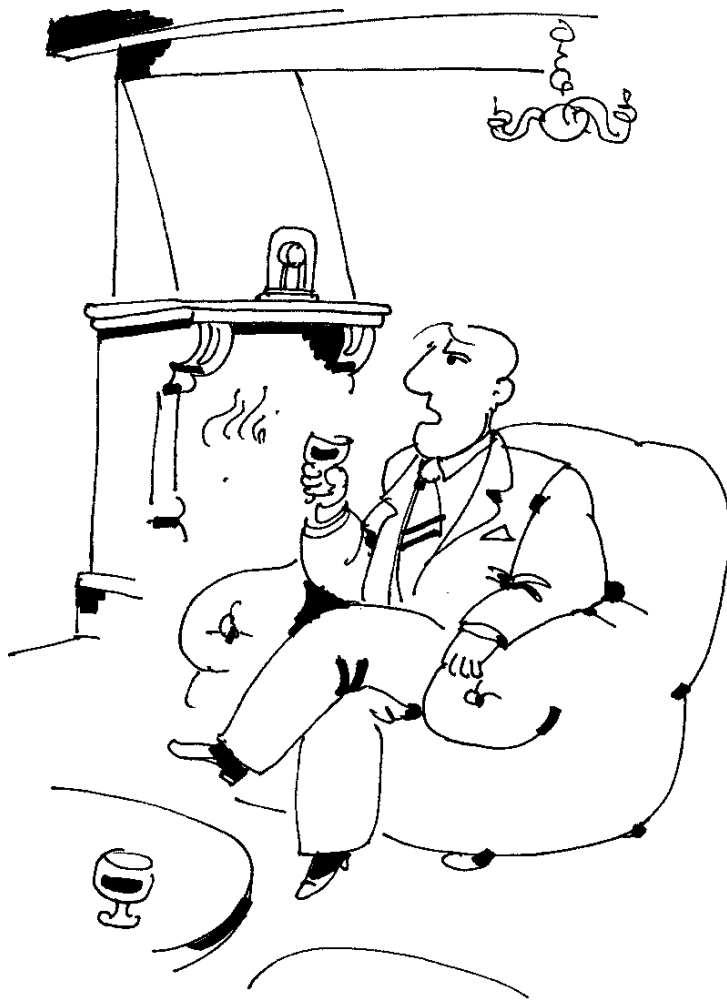
10. Vnitřní trh – velké hřiště pro velké i malé firmy

Po rozšíření Evropské unie se českým firmám otevřel neomezený přístup na trh s více než 450 miliony spotřebitelů. Staly se součástí vnitřního trhu Evropské unie, na kterém nic nebrání firmě z jedné členské země nejen dodávat své výrobky a služby na trh jiné členské země, ale také v jiné členské zemi zakládat své pobočky a podnikat. Českým firmám se tak naskytla jedinečná šance proniknout na trhy v Německu, Francii, Španělsku či v Polsku. Doma však budou muset čelit ostřejší konkurenci, neboť stejnou možnost dodávat zboží volně do České republiky mají firmy ze všech ostatních členských zemí.

Společný trh EU je budován na čtyřech základních svobodách - volném pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu. Předpokladem pro odbourání všech překážek při prodeji výrobků do jiných členských zemí je všeobecná shoda, že zboží vyrobené podle předpisů jedné země může být prodáváno bez omezení v ostatních členských státech. A to i když v těchto zemích zcela nesplňuje všechny tamní národní předpisy. Vychází se z předpokladu, že úroveň zajištění bezpečnosti a kvality výrobků je ve všech členských státech na srovnatelné úrovni. V těch oblastech, kde by bylo problematické vzájemné uznávání národních předpisů, přistoupila Evropská unie ke sjednocení určitých základních technických požadavků, které musí výrobky splňovat. Tyto evropské normy se týkají například bezpečnosti plynových spotřebičů, stavebních výrobků či automobilů. Všechny výrobky, které těmto evropským předpisům vyhovují, jsou označeny písmeny CE.

Nedílnou součástí vnitřního trhu je možnost odejít za prací do jiného členského státu a usadit se tam. Volný pohyb pracovních sil by ovšem nebyl možný, pokud by nebyla uznávána odborná kvalifikace, kterou žadatelé o práci získali v domácích státech. Evropské právo proto obsahuje směrnice, které toto uznávání dosaženého vzdělání umožňuje. Nicméně pro obyvatele nových členských zemí bude až po sedm let od vstupu do EU právo volně odcházet za prací do starých členských zemí odepřeno.

Budování vnitřního trhu dosud neskončilo. Zbývá například uvolnit obchod s některými službami. Problém představuje i skutečnost, že některé členské státy dosud nepřevzaly do svých právních řádů všechny evropské zákony, které se vnitřního trhu týkají. To jeho fungování narušuje. Mezi země, které mají největší zpoždění v přejímání unijních předpisů, patří Německo a Francie. Nejen proti nim proto vede Evropská komise řadu řízení, které je mají k přijetí evropských předpisů donutit.

Já bych s tím zavedením Eura nijak nespěchal, pánové, to si pak každý blbec srovná ceny a mzdy.

11. Euro a evropská hospodářská a měnová unie

Vytvoření a přijetí společné evropské měny - eura - bylo logickým vyústěním projektu vnitřního trhu. S rostoucím objemem obchodu mezi členskými zeměmi a s možností volně prodávat a nakupovat na celém území Evropské unie se ukázalo, že neustále přepočty z jedné měny členských zemí do druhé brzdí využívání všech výhod vnitřního trhu. Proto členské státy v roce 1993 daly zelenou projektu společné měny, která byla zavedena nejdříve v bezhotovostní podobě v roce 1999. O tři roky později vystřídaly marky, franky, peseta a dalších devět národních měn eurobankovky a euromince. Své měny si ze starých členských zemí zatím ponechaly jen Velká Británie, Dánsko a Švédsko.

Zavedení eura umožnilo firmám ušetřit na nákladech spojených s převodem měn, s vedením účetnictví v několika měnách či se zajišťováním se proti výkyvům kurzů. Podniky si rovněž mohou lépe vybírat své dodavatele, neboť mohou snáze vyhodnotit jejich cenové nabídky. Euro přineslo obrovskou výhodu i spotřebitelům. Po jeho zavedení mohou snadno srovnávat ceny stejných nebo podobných výrobků v různých členských státech a rozhodovat se tak pro nákup tam, kde je zboží nejlevnější. Po zavedení společné měny si ovšem obyvatelé členských států často stěžovali, že přechodem na euro se výrazně zvedly ceny některých výrobků a služeb. A to přesto, že Evropská komise i národní vlády slibovaly, že se lidé zdražování bát nemusí.

Významnou změnu přineslo euro pro členské státy. Ztratily totiž možnost ovlivňovat měnovou politiku. Ta je nyní jednotná pro celou eurozónu a řídí ji Evropská centrální banka, která je na členských státech nezávislá.

Státy, které se chtějí k euru připojit, musí splnit pět kritérií. Schodek jejich veřejných rozpočtů nesmí být vyšší než tři procenta hrubého domácího produktu (HDP). Veřejný dluh nesmí překročit šedesát procent HDP. Musí mít nízkou inflaci, stabilní úrokové sazby a musí mít alespoň dva roky bezprostředně před přijetím společné měny stabilní měnový kurz. U nových členských zemí, které s plněním těchto kritérií bojují, se očekává, že vstoupí do měnové unie nejdříve kolem roku 2010. Někteří ekonomové však vlády před přílišným spěchem varují a doporučují převzít euro až v okamžiku, kdy budou ekonomiky jejich zemí dostatečně silné.

JAKMILE VSTOUPÍME DO EVROPSKÉ
UNIE ODEJDU ZE ZEMĚ, BUDU
HLEDAT-LEPŠÍ POLITIKY.

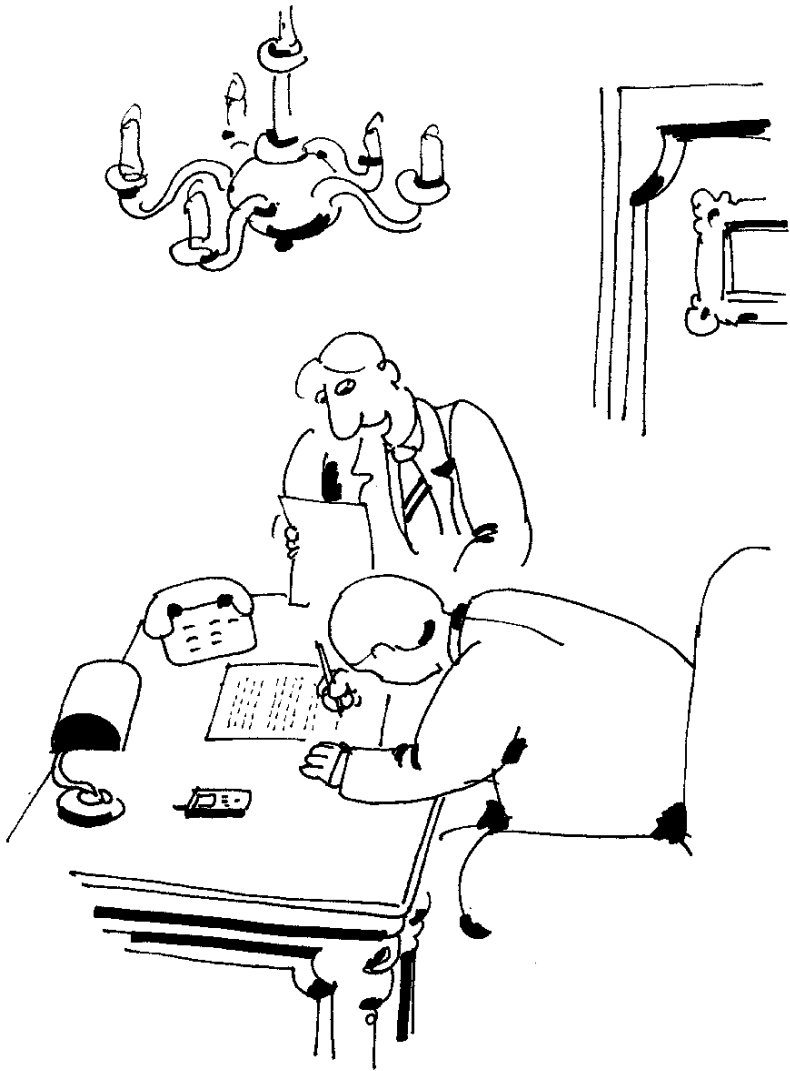
12. Volný pohyb pracovních sil – za prací do EU

Právo pracovat v jakékoli členské zemi Evropské unie má každý její občan. Je nezbytným prvkem pro fungování vnitřního trhu. Migrace za prací je jedním z nástrojů, který má umožnit ekonomikám členských zemí rychleji se rozvíjet. Nicméně lidí ochotných stěhovat se za zaměstnáním je v Unii málo.

Obyvatelé z nových členských zemí, a tedy i z České republiky, nebudou moci volně ve většině starých členských státech pracovat. Výjimkou je pouze Velká Británie a Irsko. Všechny zbývající země využily z obavy před nekontrolovaným přílivem levné pracovní síly z východu přechodné opatření, které Unie vyjednala jako podmínku vstupu deseti středo- a východoevropských zemí. Přestože četné studie ukazují, že je žádná vlna přistěhovalců neohrožuje. Přechodné opatření umožňuje členským zemím zabránit příchozím z východu pracovat na jejich území až po dobu sedmi let. První šance, kdy by se mohly alespoň některé další pracovní trhy v EU pro občany České republiky otevřít, přijde v roce 2006. V tomto roce členské státy zvážejí, zda údajná hrozba masové migrace za prací už pominula a zda umožní obyvatelům nových zemí volný pohyb pracovníků. Mohou se ale také rozhodnout, že zákaz prodlouží o další tři roky. Po jejich uplynutí by se mělo svobodné cestování za prací stát skutečností. Pokud však některé členské země přesvědčí Evropskou komisi, že mají vážné problémy na svém pracovním trhu, mohou dostat povolení k dalšímu prodloužení omezení, a to o další dva roky. Německo se například nechalo slyšet, že celé sedmileté období využije bezezbytku. Na úplnou svobodu pohybu pracovních sil si Češi budou muset počkat až do roku 2011. Stejná opatření budou moci přijmout i nové členské země a chránit tak svůj pracovní trh.

Kdo by i přes tato omezení chtěl ve starých členských zemích pracovat, může tak učinit jako živnostník. Smůlu budou mít jen ti, kteří by chtěli poskytovat některé služby, na které se také vztahuje přechodné období. Kupříkladu v Německu ještě nějakou dobu nebudou moci nabízet své služby stavebníci, aranžéři či malíři pokojů.

Až všechna omezení padnou, budou mít osoby, které hledají práci, nárok na pomoc úřadů práce v zemích, ve kterých by chtěli pracovat. Měli by mít stejné šance na získání práce jako místní občané. Nezaměstnaní, kteří se budou pokoušet najít práci v zahraničí, budou mít i nadále nárok na domácí dávky v nezaměstnanosti. Ty jim budou vypláceny ve státě, v němž hledají práci.

Svedeme to na Brusel, v Čechách je to oblíbený politický princip.

13. Daně a Evropská unie – co vše EU může

Při schvalování daňových zákonů před vstupem do EU se české vlády často oháněly argumentem, že úpravu a nezřídka zvyšování daní vyžaduje Evropská unie. Unie však má v oblasti daní jen omezené pole působnosti. Kvůli usnadnění volného pohybu zboží v rámci vnitřního trhu se snaží sladovat nepřímé daně, tedy daň z přidané hodnoty a spotřební daně. Členským státům ovšem pouze říká, jaké minimální částky či sazby musí na jednotlivá zboží uvalit. Jaké daně spotřebitelé ve skutečnosti v jednotlivých členských zemích platí, záleží pouze na tamních vládách. Výše přímých daní - například daní z příjmu - závisí pouze na rozhodnutí národních vlád a parlamentů.

U daně z přidané hodnoty Evropská unie stanovila, že členské státy mohou mít dvě sazby - základní, která nesmí být nižší než patnáct procent z hodnoty zboží, a sníženou, která musí být vyšší než pět procent. Unie zároveň stanovila, na které výrobky a služby může být uvalena nižší z uvedených sazeb. Výše základní sazby se v zemích Evropské unie pohybuje od patnácti do pětadvaceti procent. U snížené sazby je tento rozptyl od minimálních pěti procent až po sedmáct procent. Některé členské státy si vyjednaly s Evropskou unií výjimky a mohou na prodávané zboží uvalovat ještě třetí nejnižší sazbu DPH nebo dokonce daň z některých druhů zboží nevybírat. Tak je tomu například ve Velké Británii u dětských bot a oblečení. Evropská komise se však snaží přimět členské státy, aby přistoupily na vytvoření jediné sazby DPH. Tomu se ovšem národní vlády brání.

Minimální výši určuje Evropská unie u spotřebních daní na pohonné hmoty, tabákové výrobky a výrobky obsahující alkohol. Je pak jen na členských zemích, zda spotřební daň stanoví v nejnižší možné výši, nebo budou od spotřebitelů vybírat daň vyšší. Spotřební daň rovněž mohou zavést i u jiných skupin výrobků, než jaké uvádí evropské právo.

V souvislosti s přímými daněmi se hovoří o daňové konkurenci mezi členskými státy. Firmy a obyvatelé se totiž mohou odstěhovat do zemí, kde jsou tyto daně nižší, čímž připravují domácí státní rozpočty o zdroj příjmů. Některé vlády se tomu snaží zabránit a apelují na země s nižšími daněmi, aby je zvýšily. Tyto výzvy byly slyšet také na adresu nových členských zemí těsně před vstupem. Kritikové upozorňují, že tyto země vybírají nižší daně a zároveň si nárokují vyšší dotace z rozpočtu Evropské unie.

Při přípravě nového rozpočtu EU na roky 2007 až 2013 se objevila myšlenka na vytvoření jednotné evropské daně, která by sloužila k financování fungování Evropské unie. Soudě podle odmítavých reakcí mnohých vlád však pro její uskutečnění ještě nedozrál čas.

Nemohu usnout, pořád přemýšlím, co si v té Únii počnu s tolika osobními a sociálními právy.

14. Sociální politika – za více pracovních příležitostí a lepší pracovní podmínky

Provádění sociální politiky je v kompetencích národních států. Členské země se však snaží některé její aspekty koordinovat. Jsou vedeny zejména snahou, aby se volné působení tržních sil na společném vnitřním trhu nepromítlo negativně do postavení zaměstnanců a nezhoršilo jejich pracovní podmínky. Společně se členské státy snaží rovněž bojovat proti jednomu z největších sociálních problémů současnosti - vysoké nezaměstnanosti.

Programovým dokumentem, který shrnuje základní práva zaměstnanců v Evropské unii je její Sociální charta. Ta sice není právně závazná, nicméně členské státy přislíbily, že práva v ní uvedená zakomponují do svého pracovního práva. Mezi práva evropských zaměstnanců patří mimo jiné právo pracovat v kterékoli členské zemi, právo na přiměřenou mzdu, právo na sociální ochranu, právo na ochranu zdraví a bezpečnost při práci či právo na rovnoprávné zacházení u mužů a žen. Právě zabránění jakékoli formě diskriminace, ať už kvůli pohlaví, barvě pleti, věku, sexuální orientaci či zdravotním handicapům je jednou z hlavních priorit unijní sociální politiky. Rada EU a Evropský parlament rozhodly, že lze zasáhnout proti státu, který tato práva na rovnoprávné zacházení porušuje.

V oblasti ochrany zdraví a bezpečnosti pracovníků platí mnoho směrnic, které vytváří minimální standardy pro ochranu zaměstnanců. Ty musí členské státy zavést do svého pracovního práva. Mohou ovšem uplatnit i přísnější opatření.

Samostatnou kapitolu tvoří koordinace politiky zaměstnanosti. Každý členský stát sice provádí vlastní politiku zaměstnanosti, nicméně na unijní úrovni vytvářejí společné strategie, vyměňují si zkušenosti a vyhodnocují situaci na národních trzích práce. V roce 2000 si členské státy stanovily cíl, že do roku 2010 dosáhnou plné zaměstnanosti. Zatím však v naplňování tohoto cíle zaostávají. Úroveň zaměstnanosti se sice zvyšuje, ale podstatně pomaleji, než by bylo pro dosažení stanoveného cíle třeba.

Jako nový problém se začíná jevit stárnutí obyvatel Evropské unie. Členské země tomuto fenoménu musí čelit a reformovat své penzijní systémy. V rámci pravidelných hodnocení ekonomické situace v členských státech k těmto reformám vyzývá i Evropská komise. Záleží však pouze na jednotlivých státech, jaký způsob změny penzijního systému si zvolí.

ZDE EVROPSKÝ KOMISAŘ,
PŘESTÁTE KLAŠT ODPOR
A VZDEJTE SE -
RUMU, SLIVOVICE, SYREČKU
A OHŘÍVANÉHO BULAŠE !!!

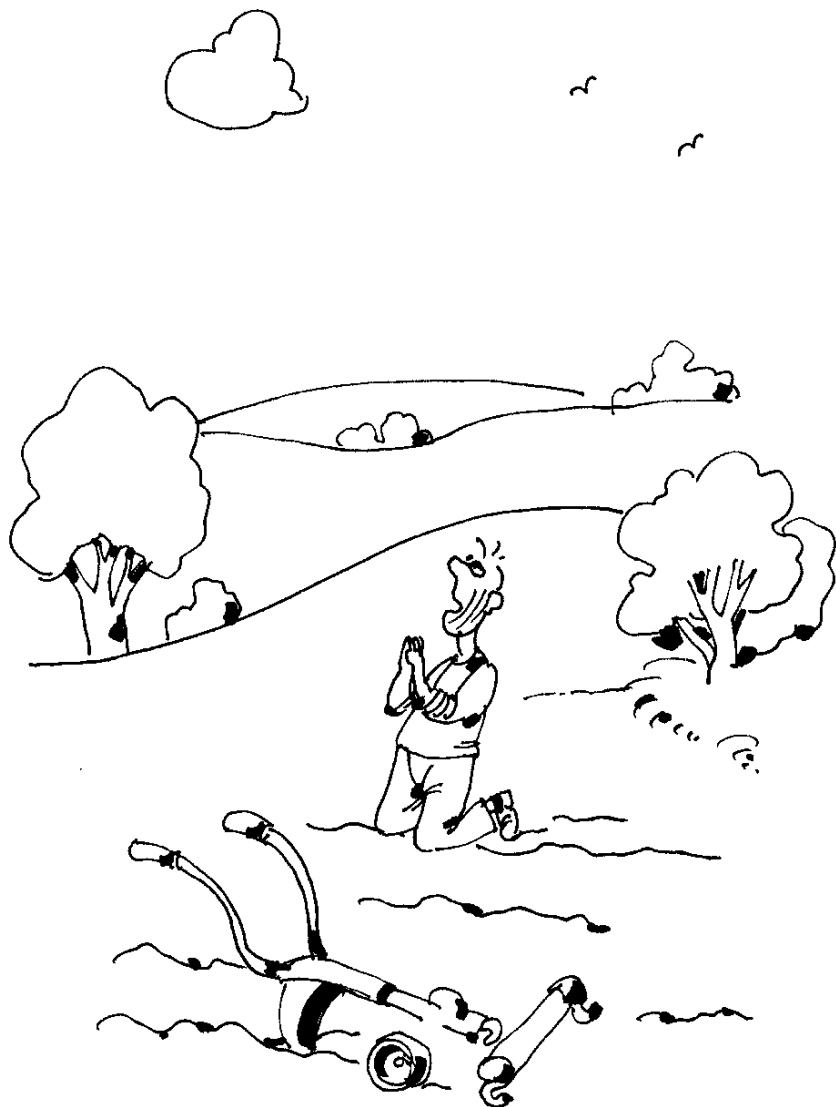

15. Ochrana spotřebitele – právo na zdraví i informace

Jednotný vnitřní trh, který umožnil nakupovat cokoli kdekoliv v Evropské unii, s sebou přinesl problém jak zajistit, aby rychlý rozvoj obchodu mezi členskými zeměmi nepoškodil evropské občany – spotřebitele. Jejich ochrana přestala být pouze věcí národních států. Přestože hlavní část činností, které s ochranou spotřebitelů souvisí, stále leží na bedrech členských zemí, zapojuje se do nich stále více i Evropská unie. Pro bezproblémové fungování vnitřního trhu bylo nutné zavést určité společné zásady, které měly ochraňovat zájmy spotřebitelů. Mezi ně patří ochrana zdraví, bezpečnosti a ekonomických zájmů spotřebitelů a poskytovat jim odpovídající informace.

Zdraví a bezpečnost spotřebitele chrání přísné standardy, které platí pro výrobu potravin. Zboží musí být náležitě označováno a etikety musí nést všechny potřebné informace nejen o složení výrobků, ale také o jejich používání. Evropská komise vydala standardy pro výrobu kosmetiky, dětských hraček, plynových spotřebičů a informačních technologií. Zcela specifickou oblastí ochrany spotřebitele je reklama. V boji za zlepšení zdraví Evropanů a proti kouření byla v EU zakázána reklama na tabákové výrobky. Spotřebitelé nesmí být reklamou klamáni. V některých opatřeních ale Komise zachází možná až příliš daleko, když chce výrobcům předepisovat jaké informace smí, či nesmí v reklamách uvádět. Komise například zvažuje, že zakáže výrobcům používat v reklamách tvrzení o blahodárném působení jejich výrobků na zdraví, pokud vědecky tyto účinky neprokáží. Výrobcům automobilů by zase ráda předepsala jaké nejrůznější technické údaje o propagovaných vozech mají zákazníkům v reklamách sdělovat. Úmysl tohoto snažení je zřejmý: dopřát spotřebitelům co nejvíce pravdivých informací, na jejichž základě by se mohli o koupi daného výrobku rozhodnout. Jenže je otázkou, zda se všechny tyto informace mají objevovat v reklamách a zda se spotřebitelé podle nich při výběru opravdu orientují.

Spotřebitelé sami v průzkumech veřejného mínění navíc uvádějí, že mají zájem o informace jiné, které bezprostředně souvisí s nákupem zboží v jiných členských státech, jako je záruční servis či ochrana při nákupu přes internet. Komise připouští, že malá informovanost o této problematice brání v rozvoji přeshraničních nákupů, které by spotřebitelům umožnily pocítit všechny výhody společného trhu. Jedním z nástrojů, jak potřebné informace evropským spotřebitelům dodat, je podpora národních spotřebitelských organizací. A tu má Komise v úmyslu posílit.

Trochu toho deště, Pane. A trochu té standardní podpory zemědělství...

16. Podpora zemědělství a venkova

V zemědělství pracuje v Evropské unii jen minimum obyvatel. Přesto tato malá skupina spotřebovává největší část ze společného rozpočtu EU. Podpora zemědělství a rozvoje venkova spolkně přes čtyřicet procent z unijních výdajů a je oblastí, která nejen v Evropské unii vyvolává ne jeden spor.

Zemědělci mohou na jednotném unijním trhu podnikat zcela svobodně. Obchodu se zemědělskými výrobky mezi jednotlivými členskými zeměmi nebrání žádné překážky. Unijní farmáře společná zemědělská politika navíc chrání proti levným dovozům zemědělských produktů z nečlenských zemí. Tento systém byl vytvořen s cílem zajistit Evropě potravinovou soběstačnost a zabezpečit unijním zemědělcům přiměřenou životní úroveň.

Podpora zemědělců má několik forem. Jednou z nich jsou intervenční ceny. Zemědělci mají jistotu, že svou produkci minimálně za tuto cenu prodají. Pokud by totiž cena na trhu klesla pod intervenční cenu, vykoupi zemědělské přebytky unijní Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond, a to právě za intervenční cenu. Pokud chtějí evropští zemědělci svou produkci vyvézt a na takovém obchodu netratit, musí jim rozdíl mezi cenou, kterou dostanou na světovém trhu, a intervenční cenou uhradit Evropská unie. Náklady na zemědělskou produkci v Evropské unii jsou proto mnohem vyšší než v jiných státech světa.

Dalším z nástrojů podpory zemědělců jsou přímé platby. Ty pobírá zemědělec v závislosti na výměře obhospodařované půdy nebo množství a druhu chovaných zvířat.

Cenové dotace a přímé platby představují 95 procent unijních zemědělských výdajů. Zbýlých pět procent tvoří podpora venkova. Ta má vytvářet na venkově příznivé podmínky k životu, dostatek pracovních míst i v nezemědělských oborech, aby lidé neměli důvod stěhovat se do měst, a zajistit krajinotvorbu.

Nákladnost zemědělské politiky přiměla EU k několika jejím reformám. Všeobecný trend směřuje ke snižování intervenčních cen, které by se měly přiblížit cenám na světových trzích, a k omezování přímých plateb, jejichž výše by byla přímo závislá na množství vyrobených zemědělských produktů. Větší váhu by naopak měla získat podpora venkova.

Čeští zemědělci mohou působit na společném zemědělském trhu zcela volně. Nebudou ovšem dostávat přímé platby ve stejné výši jako jejich kolegové ze starých členských zemí. Výše vyplácených přímých plateb se bude postupně zvyšovat, až dosáhne v roce 2013 plné výše. Částečně bude moci zemědělcům dorovnávat tento rozdíl český stát.

***V té Únii je divná ozvěna, zavolám "dotace" a ozve se mi
"a děláš pro to něco"?***

17. Strukturální politika – podpora rozvoje chudých regionů

Evropská unie čítající pětadvacet členů je seskupením mnoha kontrastů. Na jedné straně jsou členské země, které patří ke světové ekonomické elitě, na druhé straně státy, jejichž hospodářská výkonnost za těmi nejlepšími silně zaostává. Rozdíly v ekonomické vyspělosti lze najít i mezi regiony v jednotlivých členských státech. Prvního května 2004 vstoupily do Evropské unie státy, které zdaleka nedosahují ani výkonnosti těch nejméně vyspělých ze starých členských zemí. V Unii se společným trhem, kde investoři mohou postavit své závody tam, kde je to pro ně nejvýhodnější, jsou zaostalejší regiony v nevýhodě. Chybí jim často potřebná infrastruktura, trápí je vysoká nezaměstnanost a jejich obyvatelé často nemají potřebnou kvalifikaci.

Nástrojem, kterým má těmto handicapovaným regionům pomoci postavit se na vlastní nohy a stát se prosperujícími oblastmi, je strukturální politika Evropské unie. Jejím cílem je vyrovnávat ekonomické a sociální rozdíly mezi různými částmi EU. Ve strukturálních fondech, z nichž je regionální podpora financována, je každý rok připraveno kolem třiceti miliard eur. Největší díl z těchto peněz dostávají nejméně rozvinuté regiony, jejichž hrubý domácí produkt na hlavu nedosahuje 75 procent průměrného HDP na hlavu v celé Unii. Do této kategorie spadají všechny regiony v České republice s výjimkou Prahy. Nárok na podporu však mají i bohatší oblasti, například v případě, že se musí potýkat s úpadkem některého významného průmyslového odvětví nebo s vysokou dlouhodobou nezaměstnaností.

Peníze ze strukturálních fondů ovšem netečou do chudších regionů automaticky. Jejich přísun závisí na vhodných projektech, které odpovídají prioritám rozvoje Evropské unie. Podporu tak lze získat nejen na stavbu silnic či čištění odpadních vod, ale také na vytváření nových pracovních míst, uskutečňování nových podnikatelských záměrů nebo na provoz rekvalifikačních kurzů. Evropská unie však na takové projekty přispívá pouze z části. Zbytek peněz musí žadatel o podporu dodat z jiných zdrojů, ať už z vlastních nebo ve formě bankovních úvěrů.

V prvních třech letech po vstupu do Evropské unie má Česká republika přislíbeno ze strukturálních fondů přes sedmdesát miliard korun. Je na českých krajích, obcích či podnikatelích, zda připraví dostatek kvalitních projektů a dokáží nabízenou částku beze zbytku využít. V Evropské unii přitom není neobvyklé, že některé členské státy nedokázaly v minulosti přislíbenou strukturální pomoc celou vyčerpat.

Tady nám ho nikdo nezavře, práskneme ho Evropské únií.

18. Spolupráce v oblasti justice a vnitra – bezpečnost pro všechny

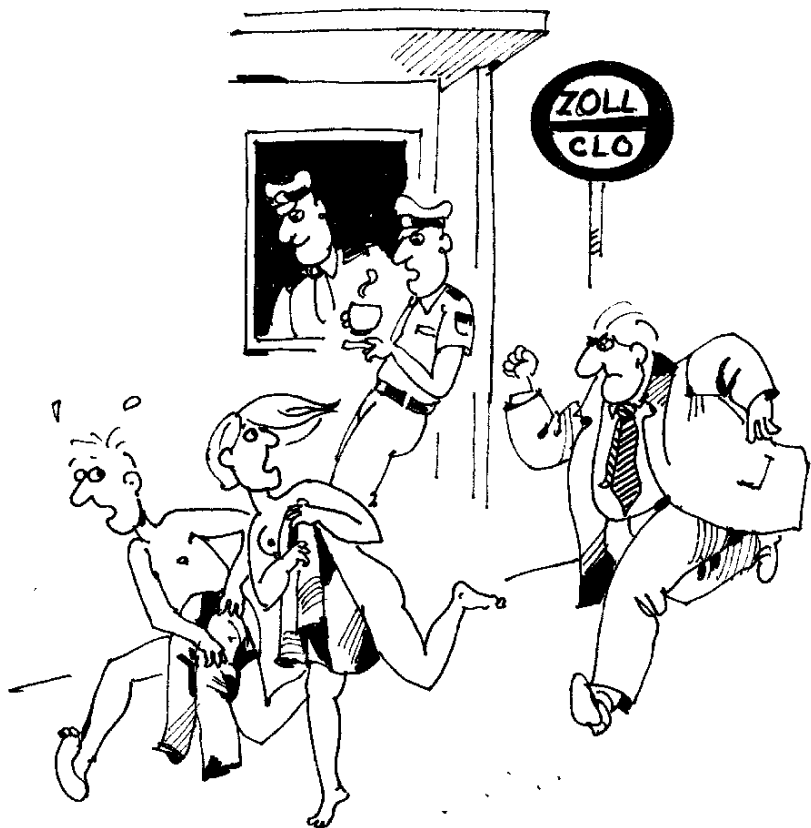
Růst Evropské unie a možnost svobodného pohybu po celém jejím území s sebou nese mnohá bezpečnostní rizika. Stejně jako z jedné členské země do druhé mohou cestovat jejich obyvatelé, mohou se přesouvat také zločinci a organizované zločinecké skupiny. Svoboda pohybu mezi členskými státy změnila i chování žadatelů o azyl. Ti už nejsou vázáni na jeden stát, do něhož přišli. Evropská unie proto musí mnohem více spolupracovat při potírání nejen přeshraničního organizovaného zločinu či kontroly přistěhovalců, ale také v oblasti udělování víz, protidrogové politiky nebo boje s rasismem. Novým impulsem pro tuto spolupráci je šíření mezinárodního terorismu.

Vyjádřením této potřeby je relativně nedávno vzniklá spolupráce v oblasti justice a vnitra. Jejimi hlavními úkoly je vybudování prostoru, ve kterém bude vládnout spravedlnost a jeho obyvatelé se budou cítit svobodně a bezpečně. S tím souvisí i možnost, aby se obyvatelé jedné členské země mohli obracet na soudy a úřady v jiné členské zemi, a to stejně snadno jako doma. Rozsudky soudů musí být respektovány v celé Unii tak, aby řádnému trestu neunikl žádný odsouzený zločinec.

Spolupráci při potírání organizovaného zločinu mají usnadňovat dvě organizace. Europol, který koordinuje a zlepšuje spolupráci policejních týmů, a Eurojust, který pomáhá národním vyšetřovatelům a soudům při boji s nadnárodními zločineckými organizacemi. Europol zprostředkovává rychlou výměnu informací o vyšetřovaných případech a zpracovává analýzy, které pomáhají národním vyšetřovacím týmům při pátrání po zločincích.

Jedním z konkrétních plodů spolupráce při boji s organizovaným zločinem a mezinárodními teroristickými organizacemi je evropský zatykač. Ten umožňuje, aby občan jedné členské země podezřelý ze spáchání trestného činu v jiné členské zemi mohl být bez průtahů vydán ke stíhání. Až dosud bylo takové předávání podezřelých velmi složité. Evropský zatykač měl začít platit od začátku roku 2004. Tento termín ovšem dodrželo pouze osm členských zemí. Teroristické útoky v Madridu z března 2004 přiměly Evropskou unii, aby hříšníkům dala lhůtu, do kdy musí vytvořit podmínky pro zavedení zatykače. Stát se tak má v polovině roku 2004. Další protiteroristická opatření, která obsahují od zavedení otisků prstů do identifikačních dokladů až po zesílenou policejní spolupráci či zmrazování majetku teroristů, mají spatřit světlo světa v následujících letech.

ACH TI' ČEŠI' ...

19. Volný pohyb osob – přes hranice bez kontrol

Volný pohyb osob, jedna ze čtyř základních svobod, na nichž je postaven vnitřní trh Evropské unie by nebyl možný bez takzvaného Schengenského systému. Jeho nejviditelnějším projevem je možnost volně cestovat po většině zemí Evropské unie, aniž by bylo nutné podstoupit kontrolu na hranicích. Členy Schengenského systému jsou všechny staré členské země s výjimkou Velké Británie a Irsku. Z nečlenských zemí se připojilo Norsko a Island. Podmínkou pro hladké fungování systému je elektronický a komunikační Schengenský informační systém určený ke sledování pohybu vozidel na vnějších hranicích. Jeho kapacita však už nestačí na rozšíření počtu zemí, které by se do systému chtěly zapojit. Proto několik prvních let po vstupu budou muset obyvatelé z nových členských zemí, kteří cestují do starých členských států, podstupovat hraniční kontroly. Teprve, až nováčci zapracují do svých právních řádů všechny předpisy, které tvoří Schengenský systém, a až bude vytvořena nová pokročilejší verze informačního systému, budou všechny výhody spojené s volným pohybem osob přístupné i jejich obyvatelům.

Se zavedením volného pohybu osob Unie musela začít řešit i otázky spojené s udělováním azylu, víz, přistěhovalectví a kontroly na vnějších hranicích. Společný přístup k udělování azylu nabral na obrátkách v roce 2004, kdy se členské země shodly na definici takzvaných bezpečných zemí. Pokud žadatel o azyl přichází do Evropské unie z této bezpečné země, nemůže v členské zemi EU požádat o azyl. Evropská unie má rovněž seznam zemí, jejichž obyvatelé potřebují ke vstupu na území Unie vízum. Jednou z takových zemí je i Rusko, které neslo v období před rozšířením s nevolí hromadné zavádění víz pro jeho občany ze strany přistupujících států. Kontrolu vnějších hranic Evropské unie vykonávají členské země, jež se nacházejí na okraji EU. Dostávají na ochranu svých hranic příspěvek z unijního rozpočtu jako výraz solidarity těch členských zemí, které jsou uvnitř EU a společné hranice střežit nemusí. Další zlepšení ostrahy vnější hranice navrhuje Evropská komise, která předložila plán na vytvoření společných mnohonárodních jednotek pohraniční policie. Členské státy však zatím tuto myšlenku odmítají.

Důležité je, synku, aby to byla spolupráce a ne spolupachatelství.

20. Společná zahraniční a bezpečnostní politika – pokus o jednotný hlas ve světě

S rostoucím významem Evropské unie jako hospodářské světové velmoci by Unie ráda hrála větší roli i na poli světové politiky. Pomoci jí v tom má spolupráce při koordinování zahraničních politik a při vytváření společné unijní zahraniční a bezpečnostní politiky. Evropská unie by měla mluvit jedním hlasem, aby byl tento hlas ve světě jasně slyšitelný, prohlašují s oblibou evropsští politici. Skutečnost je taková, že členské státy se dokáží shodnout jen tehdy, pokud daný mezinárodní problém není příliš závažný a nehrozí nebezpečí, že by společný postup mohl narušit jejich národní zájmy. Dokonalým příkladem, který ilustruje neschopnost táhnout za jeden provaz v prosazování jednotných postojů byla irácká krize z roku 2003. Evropská unie byla rozdělena na dva tábory zemí, které podporovaly a odsuzovaly vojenskou agresi Spojených států vůči Iráku. Ty se nebyly schopny dohodnout na společném názoru na řešení krize.

Společná zahraniční a bezpečnostní politika neomezuje státní suverenitu členských států více než například členství v Organizaci spojených národů. Pokud členská země nesouhlasí nebo se nechce podílet na společné unijní akci v zahraniční politice, může se při rozhodování zdržet hlasování. Nesmí ovšem podnikat kroky, které by byly v přímém rozporu s unijní pozicí.

Hlas Evropské unie na světové scéně mělo posílit vytvoření funkce vysokého představitele pro zahraniční a bezpečnostní politiku. Ten je zástupcem Evropské unie, který vykonává úkoly svěřené mu členskými státy. Do povědomí se zapsal zejména při vyjednávání příměří v Makedonii, kdy se tamní Albánci snažili pomocí zbraní prosadit své separatistické cíle.

Po bombardování Jugoslávie letadly NATO si Evropská unie uvědomila, že by v budoucnu mohla potřebovat ozbrojené síly, které by byly nezávislé na spojencích. Do pohybu se proto dal projekt vytvoření vlastní obranné politiky, který vyústil v roce 2003 ve vybudování kontingentu 60 tisíc vojáků, kteří by byli Unii k dispozici pro nasazení v některých typech operací. Zejména v akcích na udržení míru v oblastech zmítaných občanskými válkami. Nejde ovšem o zárodek evropské armády. Vyčleněné jednotky zůstávají ve strukturách národních armád a pod národním velením. Aktivují se jen v případech, že je členské státy povolají do akce. Jedním z dalších cílů společné obranné politiky Evropské unie je alespoň částečně zmírnit technologickou převahu, kterou nyní mají Spojené státy. Stát se tak má lepší koordinací v oblasti zbrojního průmyslu, vojenského výzkumu a vyzbrojování národních armád.

Při vytváření obranné politiky Unie neustále zdůrazňuje, že nechce v zajišťování evropské bezpečnosti konkurovat Severoatlantické alianci. Naopak chce být vojensky aktivní jen v těch případech, kdy se NATO rozhodne nezasáhnout.

Nic si z toho nedělejte, Komenský, dříve nebo později půjdou do ciziny i žáci.

21. Evropská unie jako šance pro mladé

Evropská unie zřídila celou řadu programů, které si kladou za cíl umožnit co největšímu počtu mladých lidí využít výhod otevřených hranic. Mezi tři nejvýznamnější patří programy Socrates, Leonardo da Vinci a Mládež.

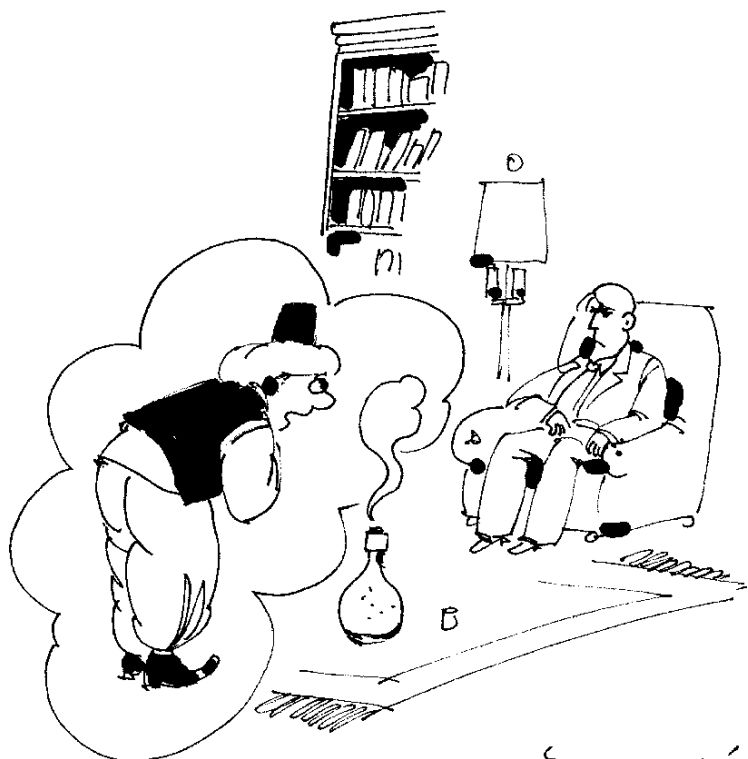
Program Socrates pokrývá veškeré činnosti EU v oblasti vzdělávání. Jeho součástí, program Erasmus, se zaměřuje na podporu studentských výměn mezi partnerskými vysokými školami. Evropská unie hradí prostřednictvím tohoto programu náklady spojené se studiem v zahraničí včetně cestovného. Část nákladů si ovšem musí účastníci výměnných pobytů hradit sami.

Prostřednictvím programu Leonardo da Vinci, který se orientuje na oblast nižšího odborného vzdělávání, podporuje Evropská unie zahraniční praxe studentů z odborných učilišť a odborných škol a těch mladých lidí, kteří chtějí získat krátkodobé pracovní zkušenosti v zahraničí. Studenti, kteří absolvují odbornou přípravu, a jsou mladší 28 let, mohou získat krátkodobý (tří- až devítitýdenní) nebo dlouhodobý (tří- až devítiměsíční) pobyt na stáži či praxi na škole, školícím středisku nebo ve firmě v jiné členské zemi Evropské unie. O tříměsíční až roční praxi ve firmě v jiném členském státě mohou požádat i mladí zaměstnanci a nezaměstnaní. Zahraniční praxe jim může usnadnit hledání pracovního místa ať už doma nebo v zahraničí. Možnost získat finanční podporu na zahraniční stáž mají v rámci tohoto programu i vysokoškolští studenti a absolventi vysokých škol. Evropská unie přispívá především na náklady pobytu v hostitelské zemi, například na stravování, ubytování či na cestovní výdaje.

Posláním programu Mládež je pomáhat mladým Evropanům lépe se vzájemně poznávat bez ohledu na to, jaké mají vzdělání a původ. Evropská dobrovolná služba jako součást programu nabízí mladým lidem možnosti pracovat po určitou dobu v jiných zemích Evropy na veřejně prospěšných projektech.

Unijních vzdělávacích výzkumných programů využívá každý rok více než sto tisíc mladých lidí. Ti mají jedinečnou příležitost získat část svého vzdělání v zahraničí, zlepšit si své jazykové dovednosti a především poznat kulturu a život v jiných zemích. To vše vytváří dobré předpoklady pro odbourávání četných předsudků, které stále ve vztazích k příslušníkům cizích národů přetrvávají, a k lepšímu soužití obyvatel Evropy.

SPLNÍM VAŠE PŘÁNI A DOSTANU
VAŠI ZEM DO EU, DOVOLTE
ALE OTÁZKU, PANE -

- MA'M VOBLBNOUT ČLENSKÉ
ZEMĚ NEBO VAŠE OBCANY ?

Obsah

1. Historie evropské integrace – od ekonomiky k politice
2. Rada Evropské unie – hlas členských států v politice EU
3. Evropská komise – evropská vláda
4. Evropský parlament – hlas lidu ve sjednocené Evropě
5. Evropská rada – setkání hlav států a vlád členských států
6. Evropský soudní dvůr EU není Evropský soud pro lidská práva
7. Evropská ústava – EU v kostce
8. Rozpočet Evropské unie
9. Česká republika – příprava nováčka
10. Vnitřní trh – velké hřiště pro velké i malé firmy
11. Euro a evropská hospodářská a měnová unie
12. Volný pohyb pracovních sil – za prací do EU
13. Daně a Evropská unie – co vše EU může
14. Sociální politika – za více pracovních příležitostí a lepší pracovní podmínky
15. Ochrana spotřebitele – právo na zdraví i informace
16. Podpora zemědělství a venkova
17. Strukturální politika – podpora rozvoje chudých regionů
18. Spolupráce v oblasti justice a vnitra – bezpečnost pro všechny
19. Volný pohyb osob – přes hranice bez kontrol
20. Společná zahraniční a bezpečnostní politika – pokus o jednotný hlas ve světě
21. Evropská unie jako šance pro mladé

„Evropská unie očima pozorovatelů“

Autoři: © Kateřina Konečná

© Jiří Maštálka

© Jiří Studený

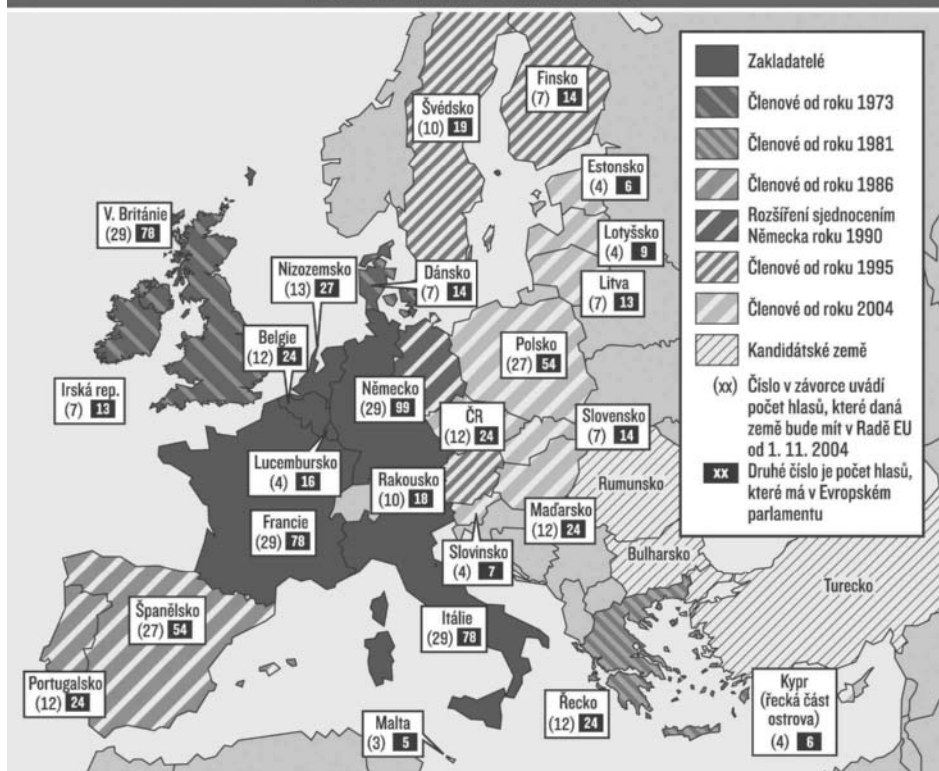
Ilustrace: © Michael Marčák

Vydala: Česká delegace GUE/NGL v Evropském parlamentu

Duben 2004

Vytiskl: TYPOS, tiskařské závody, a.s., závod Klatovy

ROZŠIŘOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE

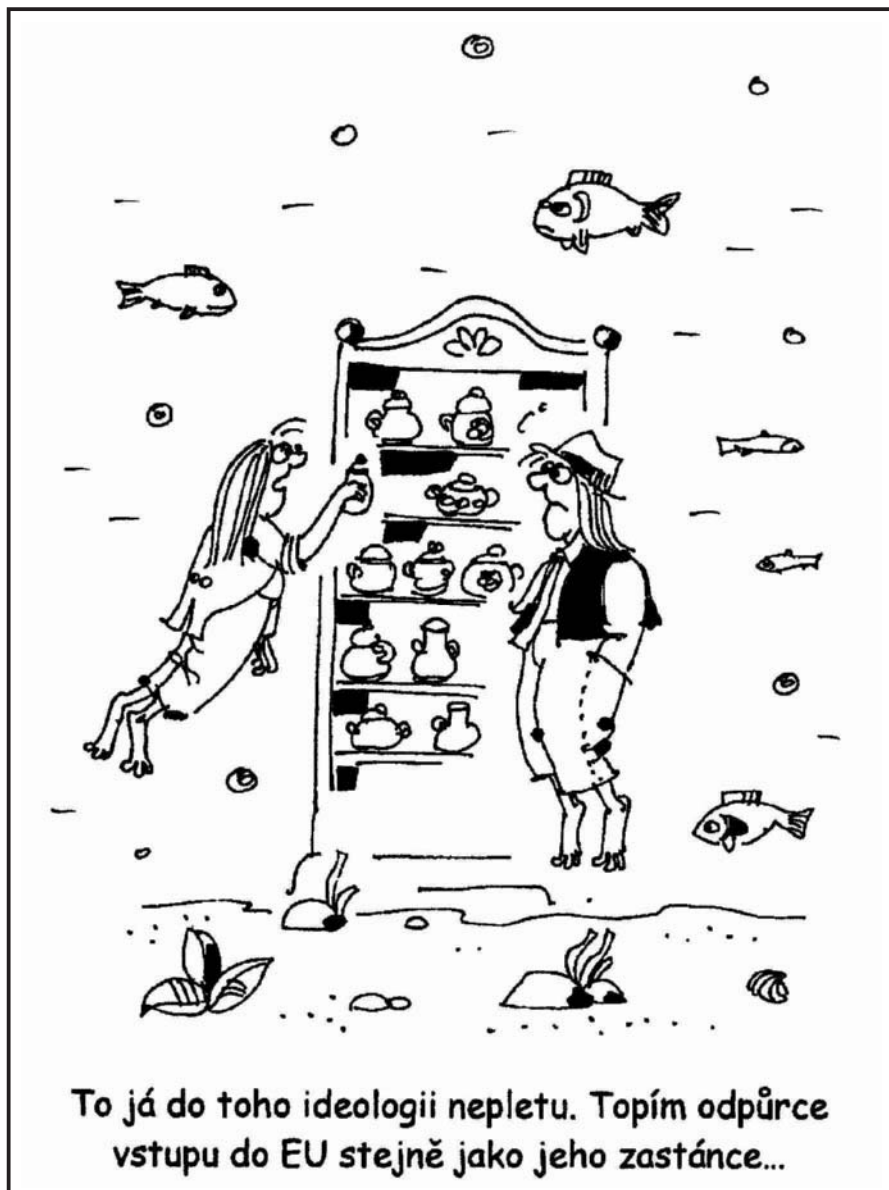

GUE/NGL

Gauche Unitaire Européenne/Gauche Verte Nordique
European United Left/Nordic Green Left

Gruppe Parlementaire • Parliamentary Group

PARLEMENT EUROPEEN • EUROPEAN PARLIAMENT

To já do toho ideologii nepletu. Topím odpůrce
vstupu do EU stejně jako jeho zastánce...